

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Muutosagenttitoiminnan tulokset - Kanta-Häme Annukka Kuismin

- Muutosagenttitoiminta
- 21.11.2016 - 31.12.2018
- Kehitetään ikäihmisten kotihoitoa ja vahvistetaan kaikenikäisten omaishoitoa -kärkihanke
- Kanta-Hämeen maakunta
- Myönnetty rahoitus: 284 600 €, diaarinro: STM/3267/2016

- Muutosagenttitoiminnan tavoite oli muodostaa omaan maakuntaan yhdessä maakunnassa jo toimivien kanssa iäkkäille tarkoitettujen palvelujen kokonaisuus. Tavoitteen toteuttaminen kytkeytyi vahvasti koko kärkihankkeen tavoitteisiin aikaansaada niin iäkkäille kuin omais- ja perhehoitajille aiempaa yhdenvertaisempia, paremmin koordinoituja ja kustannustehokkaampia palveluja.
- Palvelujen kokonaisuuden kokoamista tehtiin teemoittain:
 - Ennaltaehkäisevät, kuntoutumista ja arjessa onnistumista tukevat palvelut
 - Asiakas- ja palveluohjauksen kokonaisuus
 - Omaishoito ja perhehoito
 - Kotiin annettavat palvelut, esim. kotihoidon kokonaisuus
 - Ympäri vuorokautinen palveluasuminen
 - Terveystuho

Työhön osallistuivat

- Maakuntaan nimetty muutosagentti, 100 %, 21.11.2016 - 31.12.2018
- Maakunnan kuntien, kuntayhtymien, vanhusneuvostojen, järjestöjen ja yhdistysten, Kanta-Hämeen Sairaskotisäätiön ja maakuntavalmistelun edustajat / toimijat eri tasoilta organisaatioitaan

Muutosagenttien maku-sote-yhteys

- Muutosagenttitoiminnan kautta valmisteltiin osana Kanta-Hämeen maku- ja sotevalmistelua ikääntyneiden palveluiden kokonaisuutta
- Muutosagentti oli osa maakunnan sotevalmistelutiimiä, jota johti sotemuutosjohtaja
- Vaikka Hämeen Liitto toimi muutosagentin työnantajana, käytännössä työyhteisö muodostui maakunnan maku- ja sotevalmistelijoista

- Toimintaa koordinoi Oma Häme –hankkeen Ikääntyneiden palveluiden työryhmä, joka koostuu maakunnan ikääntyneiden palveluiden johtajista, kolmesta henkilöstön edustajasta, sairaanhoitopiirin edustajasta sekä Riihimäen seudun terveystieteiden tutkimuskeskuksen edustajasta
- Työryhmä päätti muodostaa alaisuuteensa valmistelun ajaksi työrukkasia työstämään mainittuja teemoja. Työrukkaset olivat pieniä, pysyvältä kokoonpanoltaan 4–5 hengen suuruisia tehokkaita ja joustavia tiimejä, joihin kuntatoimijoilla oli lisäksi mahdollisuus nimetä vaihtuvia asiantuntijoita, jotka osallistuivat joustavasti nimeämiensä teemojen perusteella työskentelyyn
- Työrukkaset tekivät teemojensa puitteissa perusteltuja esityksiä ikääntyneiden palveluiden työryhmälle, joka asiat käsiteltyään palautti ne takaisin valmisteluun, muotoili niitä itse valmiimmiksi, jätti ne odottamaan myöhempää aikaa tai lähetti eteenpäin linjausehdotuksina maakunnan sotevalmistelua koordinoivalle sotemuutosryhmälle

- Maakunnan ikääntyneiden palveluiden valmistelussa sovittiin, että valmistelun ytimessä ovat ikääntyneet kantahämäläiset ja että heidät nähdään tietyllä tavalla: aktiivisina ja elämänsä omaehtoisesti suunnittelevina. Aktiivisuus ei viittaa vain fyysiseen, sosiaaliseen tai yhteiskunnalliseen aktiivisuuteen vaan lähtee ikääntyneen aktiivisesta roolista omassa elämässään ja arjessaan.
- Ikääntyneet ja palvelujen käyttäjät otettiin mukaan kehittämiseen edustuksellisesti vanhusneuvostojen kanssa tehtävän tiiviin yhteistyön kautta tai järjestö- ja yhdistystoimijoiden kautta (esimerkiksi omaishoito)

- Maakuntaan on laadittu laaja kehittämisohjelma, missä kuntien vanhusneuvostoilla on ollut erittäin merkittävä rooli. Kehittämisohjelma on sisällytetty maakunnalle tehtyyn ikääntyneiden yhteensovitettuja palveluja koskevaan suunnitelmaan
- Ikääntyneiden palveluiden rakennetta koskevat tavoitteet on asetettu
- Ikääntyneille suunnattujen kuntoutumisen tukemisen toimintamallien kokonaisuus on koottu
- Yhtenäistä asiakas- ja palveluohjauksen toimintaa on valmisteltu
- Maakunnassa otetaan käyttöön yhteinen ja sama toimintakyky mittaristo
- Kaikenikäisten omaishoidon tuen toimintaohje eli Tietopaketti on valmisteltu monien eri toimijoiden keskuudessa

- Ikääntyneiden perhehoidon kehittämistä ja vahvistamista osana palveluvalikoimaa on tehty. Perhehoito on tunnistettu merkittäväksi tavaksi tukea esimerkiksi omaishoitoperheitä
- Kotiin annettavien palveluiden rakenteita, sisältöjä ja toimintaa on kehitetty yhteisistä lähtökohdista
- Ikääntyneiden palveluiden kokonaisuutta on kehitetty keskustelemalla asioista tiiviisti erilaisten terveydenhuollon ammattilaisten ja toimijoiden kanssa, jotta varmistetaan toiminnan ja tekemisen johdonmukaisuus ja yhtenäisyys sekä asiakkaan että työntekijöiden näkökulmasta

- Asiakkaiden eli palvelujen käyttäjien kannalta
 - Ikääntyneille suunnattujen kuntoutumisen tukemisen toimintamallien kokonaisuus on puuttunut palvelujärjestelmästä
 - Asiakkaita, läheisiä ja kuntalaisia varten organisoidaan kattavat ja monipuoliset ohjauksen, tuen ja neuvonnan palvelut, palvelutarpeiden arviointi ja tuki asiakkaan palvelukokonaisuuksiin
 - Yhteinen kattavampi toimintakykymittaristo tekee palveluiden myöntämisestä yhdenvertaisempaa ja antaa mahdollisuuden koota palvelut aiempaa paremmin sopimaan asiakkaan henkilökohtaiseen tilanteeseen
 - Omaishoidon tuen tietopaketti on kirjattu siten, että palvelee kaikkia omaishoidon asioista kiinnostuneita
 - Ikääntyneiden perhehoidon saatavuuden ja käytön monipuolistamisella ja lisäämisellä vastataan esimerkiksi omaishoitoperheiden toiveisiin paremmin
 - Yhteisessä valmistelussa eri palveluntuottajien kesken vaikutetaan tunnistettuihin ongelmakohtiin, jotteivät ne häiritse asiakkaan arkea ja varmistetaan tiedon kulun ajantasaisuus

- b) henkilöstön ja alan ammattilaisten kannalta
 - Kehittämisohjelma linjaa kehittämistoimenpiteiden sisältöä ja tuo tietoa siitä, mitä ikääntyneet haluavat kehittää palveluissa
 - Erilaiset tavoitteet, yhteiset toimintatavat ja ohjeet asettavat pitkän aikavälin suunnitelmiin selkeät mitattavat kehukset, joiden mukaisesti muutoksia tehdään. Ne myös yhdenmukaistavat toimintaa, ryhdittävät ja selkeyttävät sitä
 - Toimintakykymittaristo lisää palveluista saatavan tiedon määrää ja laatua
- c) päättäjien kannalta (kunnalliset, maakunnalliset päättäjät tms.)
 - Kehittämisohjelma ilmaisee ikääntyneiden edustajien tahdon siitä mihin suuntaan palvelukokonaisuudessa tulee edetä. Se antaa myös työvälineen, hyväksytyksi tullessaan, seurata haluttujen asioiden toteutumista
 - Rakennetavoitteet muodostavat kokonaisuuden, jonka toteutumiseksi otetaan käyttöön tehtyjä toimintamalliehdotuksia. Nämä yhdessä muodostavat näköalan ikääntyneiden merkittävään asiakasryhmään ja heidän palvelukokonaisuuteensa, jonka osa-alueita ja vaikutuksia voi seurata ja arvioida

- Kanta-Hämeessä on paljon mahdollisuuksia tehdä erilaisia palvelurakennemuutoksia, jotka keventävät rakennetta mutta samalla vapauttavat resursseja tehdä asioita eri tavalla tai uudella tavalla.
- Toiminnan aikana maakuntaan on kertynyt paljon tietoa siitä, mitä ikääntyneiden edustajat pitävät tärkeinä palvelurakenteissa ja mitä esimerkiksi omaishoitoperheet toivovat omaishoidon palvelurakenteelta. Nämä tiedot mahdollistavat sen, että tehdään aidosti ihmislähtöistä kehittämistyötä.
- Kanta-Hämeessä vallitsee utelias, innokas, yhdessä eteenpäin katsomisen, suunnittelun ja tekemisen ilmapiiri niin palveluntuottajien ja -järjestäjien kuin vanhusneuvostojen keskuudessa. Se on ollut ja tulee olemaan iso positiivinen voimavara tehdä tarpeellisia muutoksia siten, että kaikki niihin sitoutuvat ja niiden tarpeellisuuden ymmärtävät.

- Kanta-Hämeessä muutosagenttina toiminut henkilö jatkaa 40 % työpanoksella ajalla 1.1.–31.3.2019 ikääntyneiden palveluiden valmistelussa. Kunnille esitetään, että työpanoksella tuotetaan kuntakohtaista materiaalia, tietoa sekä perusteluja siitä, mitkä valmistelun pääpainopisteiden osalta ovat relevantteja, miten ja millä aikataululla toteuttaa juurikin ko. kunnan alueella. Mikäli kuntatoimijat hyväksyvät idean, se avaa mahdollisuuden edistää valmistelun juurruttamistyötä tärkeimmiksi ajateltujen seikkojen osalta ko. toimijan alueella oikealla tavalla oikeaan aikaan perustellusti.
- Tämän jälkeen tehtävä työ on sidoksissa valtakunnalliseen maku- ja soteuudistuksen etenemiseen tai mahdollisesti maakunnassa tehtäviin linjauksiin esimerkiksi maakunnallisesta sote kuntayhtymästä. Kaikki tämä on kuitenkin edelleen avoinna ja epävarmaa. Mikäli isompaa yhteistyötä ei organisoidu hallinnollisesti, kunnat omien puitteidensa ja tai yhteistyösopimuksiensa varassa tehnevät suunnitelmaa etenemisestä.
- Visio on, että vuonna 2020 Kanta-Hämeessä on saavutettu 1. vaiheen palvelurakennetavoitteet, asiakas- ja palveluohjauksen yhdenmukainen organisoiminen on pitkällä ja ikääntyneiden kuntoutumisen tukemisen prosessit ovat käytössä.

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Parasta elämää
kotona

1&O

Muutosagenttitoiminnan tulokset Kanta- Hämeessä

Annukka Kuismin
annukka.kuismin@hame.fi

<https://stm.fi/hankkeet/koti-ja-omaishoito>

stm.fi/io
#ikiomat
#kärkihanke